GORSZYĆ, ZGORSZYĆ i POGORSZYĆ

Czasownik GORSZYĆ pochodzi w prostej linii od słowa GORSZY, a jego pierwotne znaczenie to po prostu ‘czynić gorszym’. Z czasem znaczenie zaczęło się różnicować na „gorszenie dosłowne, fizyczne” i „gorszenie duchowe, moralne”. Od „fizycznego gorszenia” wywodzą się takie słowa, jak POGORSZYĆ, POGARSZAĆ, POGORSZENIE, a od „moralnego gorszenia” – takie słowa, jak ZGORSZYĆ, ZGORSZENIE, ZGORSZONY. Samo GORSZYĆ to dzisiaj przede wszystkim ‘wywoływać czyjeś oburzenie’ (Nie zapraszajmy Stefana, bo znowu będzie gorszyć gości swoimi dowcipami!). Podobne znaczenie (tyle że bierne) ma forma z „się” – GORSZYĆ SIĘ, czyli ‘oburzać się na coś, bulwersować się’ (Czyżby gorszyło was moje zachowanie?). Możliwe jest także użycie każdego z tych czasowników w starszym, dziś już rzadko używanym znaczeniu: GORSZYĆ ‘wywierać zły wpływ na kogoś’ i GORSZYĆ SIĘ ‘ulegać złym wpływom’ (Od tego jednego łobuza gorszy się klasa cała). W gwarach natomiast zachowały się jeszcze starsze znaczenia czasownika GORSZYĆ SIĘ: ‘być w gorszym położeniu’ (Jak nas tatko odumarł, gorszyło się nam z bratem aż do teraz) oraz ‘gniewać się’ (Gorszyć się będą na mnie o te kury, cośmy je zjedli?).